

Komentarji

Državni kapitalizem v Ameriki

Washington izhaja, da "The United States" zelo lamentira nad ameriškim privatnim kapitalizmom, ki ni jasno, da ga jemljejo. Tako lamentira in

Pritisk za razvoj socialistične države prihaja od vseh strani. Privatni industrialci sicer ne želijo pomagati. Lastniki zemlji bi se radi iznebili izkoreninjenosti; farmarji in delavci bi se radi iznebili preostanka svojih pridelkov. Edini kupec, ki ga vlada. Na drugi strani milijoni brezposelnih delavcev, ki čakajo na delo in njihovi družinam primanjkuje. Kdo jim more brzo pomagati, če ne vlada? Vlada kupi, če ne vlada? Na ta način vlada zbira ogromen kapital in ga uporablja lastne industrije, da bi brezposelnim v nekaj letih imeli dva sistema: državni kapitalizem pod upravo vlade, ki bo skrbel za obstanek milijonov prebivalcev, in privatni kapitalizem, ki bo skrbel za potrebščinami ostalo prebivalstvo.

Ne vemo, če res pride do tega, da v nekaj letih, jasno pa je, da je ameriška vlada že tako daleč, da se ji ne moremo upirati. V petih do šestih letih, ki so bili že v področje privatnih industrij, in ta dela naravno prebivalstvo v nova dela.

Vamimo milijone glav živine, ki jih vlada pokupila od farmerjev, prizadetih od suše. Živila so pobili in meso konzervirali za reliefne namene. Privatni kapitalizem in konzervne tovarne niso zmogle tega dela in vlada je bila prisiljena začeti lastne konzervne in konzervne industrije. Za ta dela je vlada naravno prebivalstvo v nova dela.

Vadi so pa ostale kože. Kaj storiti s kožami? Če jih vržejo, padejo cene. Spet je vlada prisiljena, da zgradi lastne kožarne. Ko bo imela usnjene, bo prisiljena zgraditi čevljarne. In tako dalje brez konca. Isto je s konzerviranjem živil in sočiva. To že ima! Če pa je federalni relief, od katerega bi prihajalo zimo zavlačevanje 50 milijonov ljudi v državi? Relief je največja industrija v državi, ki pa je federalna, ni več privatna. Pri reliefu (charity, sweet charity) že davno počivajo v

AMER. LEGIJA V SLUŽBI MUNICIJSKIH BARONOV

Municipijski magnatje onemogočijo Rooseveltov embargo.—Nadaljnja preiskava odložena do decembra

Washington, D. C. — Senatna preiskava ameriške trgovine z municijo in orožjem je bila zadnji petek končana. Senator Nye, ki vodi preiskavo, je rekel, da se bo preiskava obnovila enkrat po volitvah v novembru ali v decembru. Med tem pa bo preiskovalni odsek pripravil svoja priporočila za prihodnji kongres glede efektivnega izvajanja predsednikovega embarga na orožje in strelivo.

Preiskava je pozitivno ugotovila, da so ameriški municipijski baroni enostavno ignorirali Rooseveltovo prepoved (embargo) pošiljanja orožja in streliva Boliviji in Paragvaju, ki sta že dve leti zapleteni v vojno v Južni Ameriki. Baroni redno pošiljajo municijo in orožje v Južno Ameriko pod vsemi mogočimi spletkami in pretekami. Kolektor carine v New Yorku je pojasnil odsek, da na podlagi današnjih določb zakona je nemogoče kontrolirati pošiljate, ki odhajajo iz dežele. Municipijske družbe lahko pošljejo zaboje strojne in označijo na zaboju, da so notri "šivalni stroji" in nihče ne more odpreti zaboja.

Senator Clark, član preiskovalnega odseka in vojni veteran ter sam član Ameriške legije, je ostro kritiziral legijo, ker pomaga municipijskim družbam pri zakulisnem delu (lobija) v Washingtonu. Clark je povedal, kako je poveljstvo Ameriške legije v Ohio lansko leto naročilo svoje-mu lobistu v Washingtonu, naj deluje proti Borahovi resoluciji v senatu za embargo na orožje in strelivo. Lobist Ameriške legije je delal v interesu Lake Erie Chemical kompanije, ki izdeluje plin za soljenje in razne bojne pline.

Druge zanimivosti v zvezi s to preiskavo je tajna brzajavna korespondenca med Du Pontovo municijsko tvrdko in visokimi uradniki republike Argentine. Senatni odsek je te telegrame izročil tajniku Hullu, ki jih je poslal argentinski vladi, katere tudi vodi nekakšno preiskavo s svoje strani o municijski trgovini. Korespondenca cika na korupcijo.

Brezposelni zidarji tožijo unijo in kontraktorje

Cleveland. — Zidarska unija (uradniki) in okrog 400 kontraktorjev se bo moralo na sodišču zagovarjati na obtožbo zarote proti brezposelnim zidarjem in bivšim članom unije, ki so organizirani v Bricklayers Educational ligi. Tožijo jih za pol milijona dolarjev odškodnine. Članske pravice so izgubili, ker radi brezposelnosti niso mogli plačevati asesmentov in brez unijske karte pa ne morejo dobiti dela, niti plačati visoke pristopnine.

V gradbeni industriji je polno takih delavcev, bivših članov, ki so izgubili organizacijo radi brezposelnosti. To vprašanje bodo morale unije rešiti na bolj ali manj enak način, kakor so zapiranjem vrat bivšim članom. Za brezposelne člane bi morale znižati asesment na minimum.

Delavska borilčica mrtva
Denver, Colo. — Saddle Adney, voditeljica oblačilnih delavcev in zaveznica rudarjev v Coloradu, je mrtva. Zgrudila se je v paradi na delavski dan in je te dni podlegla.

Ona je igrala važno vlogo v rudarskih bojih, ko je rudarjem dovažala municijo skozi kordone vojaštva in privatnih Rockefellerjevih pobožnikov.

Californija bo trpe-la za divjanja vigilantov

Mesto toženo za storjeno škodo; koraki za spametovanje sto-percentnežev

Richmond, Cal. — (FP) — Kol udarec po vigilantizmu je postojanka Civil Liberties unije za severno Californijo vložila tožbo za \$2308 odškodnine proti mestu Richmondu. Tožba je bila vložena v imenu W. J. Praterja, richmondskega fotografa, kateremu so vigilantni v pogromih na radikalce razbili ateleje in opremo.

To je le ena izmed sličnih tožb, ki bodo vložene proti občinam radi divjanja vigilantov in po njih storjene škode, ki znašajo tisoče dolarjev. Californija ima namreč postavbo, po kateri so mesta in občine odgovorne za škodo, storjeno po drhali.

"Kadar bo javnost razumela, da ti 'hudlumi' razbijajo pohištvo in delajo škodo na račun davkoplačevalcev, tedaj jim časopisje ne bo pelo toliko člaspesov," je rekel Austin Lewis, odvetnik Civil Liberties unije, ki v tožbi zastopa Praterja. Tudi policija se bo bolje zavedala svojih dolžnosti in skrbela za protekcijo svojine in življenja.

Japonci in sovjeti se pogodili glede železnice

Sporno vprašanje v Mandžuriji pred rešitvijo

Tokio, 24. sept. — Uradno se naznanja, da sta se japonski zunanji minister Hirohita in sovjetski poslanik Jurenjev sporazumela glede cene za prodajo ruskega deleža kitajske vzhodne železnice v Mandžuriji. Vse glavne točke triletne spora med Rusijo in Japonsko okoli te železnice so rešene. Dogovorjena cena ni naznanjena, vendar se domneva, da bo mandžurska država Mandžukuo plačala 140 milijonov jenov za železnico in 30 milijonov jenov kot odškodnino za odslovljene sovjetske uradnike in nameščence (skupaj okrog 50 milijonov dolarjev).

Španska republika na robu civilne vojne?

Vlada razglasila "stanje alarma"

Madrid, 24. sept. — Španska vlada je včeraj proklamirala "stanje alarma", kar je nekaj manj kot obsedno stanje. Vlada pravi, da je Španija na robu civilne vojne med klerikalnimi fašisti in združenim delavsko fronto socialistov, komunistov in sindikalistov. Voditelji združene delavske fronte pa izjavljajo, da vlada hoče potlačiti vse civilne svobodščine z namenom, da potem brez ovir lahko vzame fašiste v svojo sredo.

Krojači so liberalno podprli tekstilne stavkarje

New York. — Glavni odbor Amalgamated Clothing Workers unije je podprl tekstilno stavko z vsemi sredstvi. Iz blagajne je tekstilni uniji poslal deset tisoč dolarjev, nadaljnjih \$40,000 je pa sklenil zbrati med članstvom, kar sedaj ne bo treba.

Ta krojaška unija je pomagala tekstilnim stavkarjem tudi z organizatorji. Slično se je odzvalo tudi več drugih unij.

Se pritožili pri delavskem odboru

Washington. — Narodni delavski odbor je prejel od unijskih delavcev Johnson Bronze kompanije v New Castlu, Pa., pritožbo proti družbi, ker nagnja delavce v kompanijsko unijo. Odbor urgrajo, naj razpiše tovarniške volitve.

DUŠNI PASTIR ZAGOVARJA KAPITALIZEM

Rekel je, da Jezus je bil individualist in nikdar ni obsodil profitnega sistema!

Milwaukee, Wis. — Rev. dr. William Forney Hovis, dušni pastir Kenwood metodistovske episkopalne cerkve, je zadnji nedeljo ostro napadel svoje kolege v metodistovski socialni komisiji, ki so zadnji teden na konferenci v Appletonu, Wis., sprejeli protikapitalistično stališče in se izrekli za Rooseveltov "new deal". Hovis je v svoji pridigi odločno nastopil za kapitalizem in profitni sistem, izjavljajoč, da Jezus je bil pristaš individualistične ekonomije.

"Jezus ni bil noben socialist in nikoli se ni brigal za socialne, ekonomske in politične reforme", je dejal pastor. "Krist ni nikdar obsodil profitnega sistema kot nekaj krivičnega, nasprotno je pohvalil moč, ki so pomnožili talente (denar), katere jim je dal Jezus je bil individualist".

Skratka je pastor Hovis izjavil, da kapitalizem se popolnoma ujema s krščanskimi načeli in vsi takozvani radikalni dušni pastirji, ki pridigajo, da je kapitalizem propadel in treba ga je nadomestiti s kolektivizmom, so asli, ki ne vedo, kaj govorijo ...

Stavka v Butli končana s kompromisom

Družba je dala rudarjem važne koncesije po dolgem boju

Butte, Mont. — (FP) — Šest tisoč rudarjev pri Anaconda Copper Mining kompaniji je po dolgi stavki končno prisililo družbo, da jim je dala nekatere važnejše koncesije. Pristala je na zvišanje plač za 50 centov na dan, priznala unijo in revidirala kontrakti sistem v prid rudarjem.

Stavka je trajala od 8. maja. Rudarji niso dobili vsega, kar so zahtevali — kar se redko zgodi v stavkah. Do kompromisa je v glavnem prišlo pri povišanju plač. Že samo prisiljenje te mogočne družbe na priznanje unije je večja zmaga. Buttski rudarji so bili neorganizirani dolgo vrsto let.

Tržne organizacije kanadskih farmerjev vedrilo krizo

Winnipeg, Kanada. — Farmerske tržne zadruge, takozvani "wheat pools", so do sedaj uspešno prevedrile krizo, ki je spravila na kant mnogo privatnih podjetij.

Pool Elevators, Ltd., ki lastuje 153 žitnic, je krila vse izdatke in djala na stran večjo rezervo, pravi tajnik te organizacije F. W. Ransom. Slično je tudi s farmersko tržno zadruzo v Saskatchewanu, kjer lastuje 1067 žitnih elevatorjev, in v Alberti, kjer ima "wheat pool" 439 žitnic.

Zahtevajo Johnsonovo resignacijo

Philadelphia. — Voditelji 35 tukajšnjih unij so podprli zahtevo za resignacijo Hughja Johnsona, direktorja NRA, radi napada na tekstilne stavkarje in vsega ameriškega unijskega gibanja.

Zima na zapadu

San Francisco, Calif. — Prvi letošnji snežen vihar je divjal v nedeljo od Alberta in Saskatchewanu v Kanadi, kjer je pustil za seboj čevljev snega, do hribov v severni Californiji, katere je tudi pokril s snegom. Sneg je pobelil tudi višine v Montani, Idahu in Oregonu. Temperatura v vseh teh krajih je padla pod ledišče.

Splošne demonstracije brezposelnih v novembru

Voditelj tekstilne unije poroča o zmagi

Naštevajo ugodnosti, ki so jih stavkarji pridobili. Johnson odhaja?

Washington, D. C., 24. sept. — Ko je Francis J. Gorman, podpredsednik unije tekstilnih delavcev in vrhovni vodja stavke, v soboto brzajavno pozval delavce na delo v ponedeljek, jim je naznanil, da so izvojevali veliko zmago.

"Naša stavka je raztrgala vso krivično stavbo NRA narazen in odvzela nam je, kakor tudi drugim organizacijam, težko breme z ramen", je poročal Gorman. "Fakt je, da je naša stavka spremenila ves odnos vlade in NRA nampram delavstvu in docela odpravila kontrolo pravilniških oblasti nad delavskimi razmerami. Tekstilna unija je pridobila sledeče: Prvič je odpravljen "stretchout system", drugi imamo zdaj novo metodo za določanje delovnih ur, tretjič metodo za določanje mezd, četrto domala priznanje naše unije in petič reformo vse uprave pravilnika tekstilne industrije, kolikor se tiče delovnih pogojev; obseg te reforme je tako velik, da smo sami presenečeni nad obširnostjo naše zmage, ker nismo pričakovali vsega tega".

Kakor danes stoji stvar, je še mnogo negotovosti. Tekstilne družbe sumljivo molče. Družbe še niso dale Rooseveltu nobenih garancij, da sprejmejo nazaj v delo vse stavkarje brez diskriminacij!

Johnson, administrator NRA, tudi molči. O njem persistirajo govorice, da bo vsak čas resigniral.

Končno prihajajo vesti, da so tekstilni delavci v nekaterih krajih sklenili, da bodo nadaljevali stavko zaradi lokalnih sporov z delodajalci.

"Čizlerji" so tudi v Kanadi

Vancouver, Kanada. — Tukajšnje lesne družbe, ki izdelujejo strešne desice, takozvane "singline", tudi za Združene države in so se pogodile z NRA, da se bodo držale določb, tikačih se minimalne plače, se tega dogovora ne drže. Nekledelegat od Single Weaver unije je rekel na seji centralne unije, da družbe "čizljajo" ta dogovor z ameriško NRA na vseh koncih. Uposljujejo Orijentalce, katerim plačujejo veliko manj kot je lestvica, polovica članov Shingle Weavers unije je pa brez dela.

Konfuzija med protestanti v Nemčiji

Berlin, 24. sept. — Na stotine protestantskih pastirjev je včeraj žigosalo v svojih pridigah državnega škofa Muellerja, ki je vrhovna glava protestantske cerkve v Nemčiji. Mueller je nacij in rebelni pastirji mu očitalo, da je heretik, ki namerava krščanske doktrine prilagoditi germanski poganski mitologiji.

Pivovarniška unija ne misli popustiti

Cincinnati, O. — Pivovarniška unija bo na prihodnji konvenciji Ameriške delavske federacije zahtevala vrnitev jurisdikcije nad vsemi delavci v tej industriji. Jurisdikcija nad nekaterimi poklici — vozniki, obratniki inženirji in kurjači je zgubila na zadnji konvenciji.

Njeno glasilo, The Brewery Worker, vodi živahno vzgojevalno kampanjo v prid industrijskega unionizma. Na referendumu o vprašanju jurisdikcije se je članstvo z ogromno večino izreklo za obdržanje industrijske forme.

Demonstracije je odredila konferenca zastopnikov organiziranih brezposelnih. — Kongres za združenje vseh organizacij

Chicago. — Dne 24. novembra bo demonstriralo milijone brezposelnih pred reliefnimi postajami v vsemestih in po deželi proti razmeram, v katere so potisnjeni, in za uvedbo programa, ki stremi za olajšanje njihovega položaja.

Splošne demonstracije omenjenega dne je odredila konferenca zastopnikov organiziranih brezposelnih, ki se je vrnila v Chicago te dni in napravila važne zaključke. Med drugim je tudi sklenila, da se v januarju vrli kongres brezposelnih v Washingtonu za združenje vseh organizacij.

Na čikaški konferenci so bile zastopane sledeče organizacije, ki imajo skupno nad 700,000 članov: National Unemployed League, Illinois Workers Alliance, Eastern Federation of Unemployed and Emergency Workers Union, Wisconsin Federation of Workers Committees, Florida Federation of Unemployed Leagues in Fort Wayne (Ind.) Unemployed League.

Te organizacije zastopajo brezposelne v teh državah: Ohio, Pennsylvania, Illinois, West Virginia, New York, Maryland, Indiana, Connecticut, North Carolina, New Jersey, Wisconsin, Florida in Kansas.

Medtem, ko se bodo 24. novembra vršile demonstracije po mestih teh držav, bo šla isti dan posebna deputacija v Washington do federalnih oblasti, katerim bo predložila sledeči program:

1. Vlada naj takoj prične s večjim programom javnih del v svrhu uposlavitve brezposelnih, ki zahtevajo 30-urni teden in \$30 na teden.

2. Sprejetje Lundinovega zakonskega načrta za socialno zavarovanje.

3. Dokler vlada ne sprejme brezposelnostnega zavarovanja, naj plačuje brezposelnim direktno podporo v gotovini, in sicer po \$10 sameem na teden in po \$15 oženim in štiri dolarje več za vsakega otroka.

4. Pravica reliefnih in drugih delavcev pri javnih delih do organizacije in kolektivnega pogajanja.

5. Priznanje zastopnikov organiziranih brezposelnih po reliefnih oblastih in v svrhu reševanja pritožb.

6. Plačevanje zvezne odškodnine delavcem, ki se poškodujejo pri javnih delih, in preskrbo transportacije na oddaljeno delo in nazaj.

7. Vlada naj porabi ves denar namenjen v vojne svrhe za podpiranje brezposelnih.

Narodni odbor akcije, katerega je sestavila konferenca, je izdal manifest, v katerem pravi:

"Brezposelni ne morejo in tudi ne bodo ekstistirali ob obljubah ter bili še nadalje krmljeni z lakotnim reliefom. Na delo ali dostojen reliefni standard smo čakali pet dolgih in hudih let — leto in pol v "new dealu". Oboje nam je bilo zanikano.

"Dobro nam je znano, da je v deželi zavel val reakcije, ki stremi za uničenjem še tega mizerne standarda, na katerem smo prisiljeni živeti in da se brezposelnim odvzame volilna pravica.

"Mi odklanjamo te stvari. Nasprotno zahtevamo delo z življenjsko plačo, brezposelnostno zavarovanje ali pa tako podporo v gotovini, da bomo lahko živeli dostojno. V januarju bo pričel zasedanje nov kongres, ki bo v veliki meri odločil usodo

(Dalje na 2. strani.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO EN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTEOrgan of and published by the Slovene
National Benefit SocietyNaročnina: za Zdravne drave (jeven Chi-
cago) in Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 na pol
leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cincin-
ti \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za in-
termedijne \$4.50.Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Cincin \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne
vračajo.
Advertising rates on agreement. Manu-
scripts will not be returned.Naslov na vas, kar ima stik s listom:
PROSVETA
8657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oglejajo, na primer (August 21,
1934), poleg vsakega imena na naslovu po-
meni, da vam je s tem datumom potekla
naročnina. Posvetite jo pravilno, da se
vam list ne ustavi.

138

Domač drobiž

Mlada članica umrla

Bessemer, Pa. — Tu je umrla
Mary Maček, stara 18 let in ro-
jena tu. Podlega je tuberkulo-
zi. Pokojnica je bila 17 let član-
ica društva št. 167 SNPJ. Zapo-
sčena starša, dva brata in tri
nečakinje.Univerza naročila 1000 Adami-
čevih knjigNew York. — Vodstvo držav-
ne univerze v Iowi je naročilo
tisoč izvodov Adamičevih knjige
"Smeh v džungli". To knjigo
bo univerza porabila kot berilo
za angleščino v vseh svojih te-
čajih. To je vsakakor lep kom-
pliment za pisatelja Louisa A-
damiča.

Šubelj zapustil Cleveland

Cleveland. — Baritonist Tone
Šubelj je po več mesecih biva-
nja v Clevelandu odpotoval na-
zaj v New York, kjer se začne
sezona njegovih koncertov.

Novi grobovi v Clevelandu

Cleveland. — Umrla je An-
gela Centa, stara 52 let in doma
iz Grma pri Dobrem polju. V
Ameriki je bila 32 let in zapu-
šča moža, sedem otrok in brata. —
Dalje je umrl Jos. Nose, star 50
let in doma iz Laz pri Krki. V
Ameriki je bil 35 let in zapu-
šča ženo, sedem sinov in dve hčeri.
— Umrl je tudi Anton Zgaj-
nar, star 74 let in doma iz Grab-
na pri St. Gregorju. V Ameriki
je bil 40 let in tu zapu-
šča sina in brata. — Nadalje je umrl
John Blažević, star 50 let in do-
ma iz Primorja. V Ameriki je
bil 24 let in umrl je samec.

Nov grob v starem kraju

Cleveland. — Lina Tekavčič
je prejela žalostno vest, da je v
Podguzju pri Žužemberku um-
rl njen oče Jože Boldan, star
76 let. V Ameriki je zapustil
sina in dve hčeri.

Odpotovala v stari kraj

Milwaukee. — Miss Annie
Ermenec, stara 18 let, je zadnje
dni odpotovala k staršem, ki se
nahačata že dve leti v Ljubnem
na Spodnjem Stajerskem. Oče
Luka Ermenec in mati sta vzela
s seboj sina Jožeta, toda hči je
ostala tu pri stricu Fr. Ermen-
cu, brivcu. Ko pa so v Jugosla-
viji hoteli vzeti sina k vojakom,
je prišel nazaj v Milwaukee,
namesto njega je pa hči odšla k
staršem. Nje menda ne bodo
vzeli k vojakom!SPLOŠNE DEMONSTRACIJE
BREZPOSELNIH V NO-
VEMBRU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

do brezposelnih v prihodnjih
par letih."Mi pozivamo vse brezposel-
ne križem dežele, da v soboto
dne 24. novembra demonstrira-
jo za naše zahteve in da na ta
dan odločno zahtevajo delo in
da se napravi konec pomanjka-
nju."Konferenca je tekstilnim stav-
karjem obljubila solidarnost
brezposelnih in glede stavk za-
ključila, da "brezposelni ne bo-
mo skebali, marveč se bomo bo-
rili s stavarji za zmago njih
zahtev." Dostaviti je treba, da
so organizirani brezposelni po-
magali izvajati še mnogo
stavk.

Glasovi iz našelbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Raznoterosti iz metropole

Cleveland, O. — V metropoli či-
tamo v naših listih zadnje čase
o koncertih, slavih in kul-
turi. Zunanji rojaki bi si lahko
predstavljali, da je pri nas pro-
speriteta v zamahu, da mi brez-
poselnosti in drugih nadlog. Da
pa ne bomo prejeli pismenih
vprašanj, ako se dobi delo v Cle-
velandu, odgovarjamo, da je tu-
di pri nas še na tisoče takih, ki
bi radi dobili delo, pa ga ni, če-
tudi si demokrat ali republikan-
ec. Te vrste politika pomaga
navadno le enemu ali dvema. Če
poznaš kakšnega sodnika in si
deloval zanj, da je on prvi dobil
delo, da bo lahko sodil, potem
boš morebiti i ti dobil kaj male-
ga kot odškodnino za svoj trud.Mi, ki naračamo, plačujemo in
čitamo liste, bi radi čitali še kaj
drugega, na primer vzpodbuja-
jo za organiziranje delavstva,
kako izvoliti delavske zastopnike
v zakonodaje, in da morajo de-
lavci podpirati delavske kandida-
te itd. Kaj takega se ne piše do-
sti pri nas in če že sam kaj na-
pišeš, ne veš, ali bo pozneje pri-
šlo na sonce ali ne. Kot izgleda,
bo treba še dolgo pitati razne
slavke s proseno kašo, da bodo
razumeli važna vprašanja glede
bodočnosti človeške družbe. Ne-
kateri seveda to razumejo, pa
mislijo, saj je temu pomagano,
zakaj bi še meni ne bilo.Fred A. Vider je imel v Pro-
sveti 19. septembra članek "Kako
nasprotniki zavijajo resnico". S
tem misli našo Ameriško Do-
movino, njenega urednika, pri-
jatelja omenjenega lista in do-
pisnika. Saj tako si predstavl-
jam. In vendar dobimo v Cleve-
landu še rojake, ki hvalijo ti-
st "šmir" in se rajši nanj na-
ročijo, ga priporočajo drugim in
to celo člani SNPJ, nego da bi se
naročili na svoj list, ki zastopa
jednotine in delavske interese.Resnica je, kar piše glavni taj-
nik SNPJ. Zavijanje resnice pri
A. D. je že stara navada. Bomo
sedaj videli, če bo to potrdil
predsednik društva št. 139, brat
Vatovec.Neki delegat SDZ je na kon-
venciji v Girardu poročal o raz-
nih operacijah in eno je menda
imenoval pištolo. To je bilo pri-
obeno v Ameriški Domovini v
satiri. Ampak uredniki tega li-
sta se ne bi smeli posmehovati,
ker oni sami rabijo mnogo pi-
štol za streljanje kablov, ki se
pasejo v njih listu.Trbovčev Tone je poročal, da
je pri JSKJ član lahko kar hoče
biti. Če hoče, molli Boga, če ne,
pa ne. Ampak meni se zdi, da ga
mora, če tako sklne društvo in
če predsednik rad molli. Ali ni
tako? Kar molijo naj, in Bog se
jih naj usmili! Pred tridesetimi
lety so me silili v jednoto, a ker ne
molim rad, nisem pristopil. No,
tudi tam so že mnogo spremenili
in so sedaj le še napol katoliški.
Ker so uvideli, da jim je korist-
no glasilo kot SNPJ, so ga usta-
novili tudi pri JSKJ in tako je
sedaj Tone urednik. Zato je on
lahko hvalilez Čikažanom za
izum lastnega glasila.Sodrug Zornik je trgovec, pa
slabo šteje. Poroča, da je bil
nad sto posetnikov na banketu
na 1. septembra v SDD v Cleve-
landu, ki je bil prirejen v po-
čast delegaciji JSZ. Bilo jih je
dvestopetdeset, delavci, strežni-
ci in strežnikov pa nad trideset,
ali 40, skupaj 230. Tudi odvet-
nik in doktor sta nas posetila.
Za "vank slučaj smo imeli" tudi
pogrebniška. Vsem tem pa lepa
hvala in tudi sodrugu Zorniku.
Kadar bom šel v Herminie, Pa.,
se bom pri njem gotovo oglašil;
če ima dosti "keša", mu bom po-
kazal, kako se šteje.Sodrug Jurca iz Detroita je
precej očrnil našo naselbino, češ,
da smo preveč ali najbolj nazad-
njaški. Če pride še kdaj v me-
tropolo, ga bomo poslali v Jo-
liet, Ill., zaenkrat pa mu oposti-
mo. Res imamo štiri lepe cer-
kve in tudi šest narodnih do-
mov, ki dosedaj še nimajo oprav-
ka z verskimi sektami. Da ni-
samo dovolj socialistično organi-
zirani, je vzrok v tem, ker ne-
kateri več vemo kot nam pove
socialistični katekizem. Potem
imamo še komuniste, za kate-
rimi vedno prvi napredni delav-
ski duh in ni nam mogoče kom-
petirati z njimi; za njimi so na-
prednjaki. Najvažnejši so pa o-
pi, ki nosijo socializem v srcu,da ga nihče ne vidi. Ti nagla-
šajo, da so boljše od onih, ki so
v stranki. Ako bi vsi nosili so-
cializem v srcu, ne bi kapitalisti
nikdar poznali "rdeče nevarno-
sti".Upam, da se delegacija JSZ
sedaj, ko je opravila svoje de-
lo, dobro počuti. Brez zamere in
na delo za pojačanje delavskih
vrst. — Frank Barbič, 53.

Razne zanimivosti

Milwaukee, Wis. — Značilno za
te nemirne čase je, da se pojav-
lja celo v raznih verskih organi-
zacijah odpor proti obstoječemu
družabnemu sistemu, proti ka-
pitalizmu.Trije zanimivi slučaji so se
pripetili te dni v našem mestu.
Dva metodistovska pridigarja
sta obsojala v svojih pridigah
razmere, v katerih životori že
toliko let ameriško ljudstvo.
Odkrito sta izjavila, da so raz-
mere postale neznosne in pa, da
kapitalistični sistem ne more re-
šiti gospodarskih problemov in
da je vsled tega obsojen na po-
gin.Nekaj tednov so se te pridige
nadaljevale v dotičnih dveh cer-
kvah, katerih farani so povečini
ljudje srednjega stanu, trgovci
in manjši podjetniki, poleg
manjšega števila delavskih dru-
žin. Nenadoma pa so se ogla-
sili tukajšnji kapitalistični dne-
vniki ter dali pridigarjema razu-
meti, da sta šla dovolj daleč.
Toda pridigarja se nista dala
prestrašiti in prišla na dan z od-
govori in to javno pred zbranimi
verniki, ki povečini odobravajo
njuno stališče.Tretji slučaj se je pripetil v
tukajšnji "fashionable" presbi-
terijanski cerkvi, katere farani
so povečini premožni ljudje.
Župnik dotične fare je v svoji
veliki cerkvi podal izjavo, da je
kapitalistični sistem preživel
svojo dobo in da bo moralo priti
do temeljite spremembe, da bo
moralo ljudstvo prevzeti vodstvo
vlade, če hočemo odpraviti te ne-
znosne razmere in omogočiti po-
šteno življenje, ki je vredno člo-
veka, za vse.Pastor je nadaljeval s svojimi
revolucionarnimi pridigami par
nedelj, potem pa je bila nenada-
ma sklicana posebna seja cerk-
venega odbora. Pastor je bil
poklican na odgovor in se je čy-
sto branil. Od strani večine cerk-
venih mož ni bilo posebnega
odpora, toda med temi se nahaja
mož, ki se prišteva h kapitali-
stom, ker ima uposlenih v svoji
industriji več sto oseb. Ta mu
je rekel med drugim: "Reve-
rend, vi ste šli baš dovolj daleč
in mi zahtevamo, da omejite
svoje pridige na čisto verske za-
deve; držite se vaše biblije in
ne vmešavajte se v politiko."Pastor stoji sedaj pred alter-
nativo, ali preneha govoriti po
svojem prepričanju ali pa pusti
službo. Boj je postal oster, ker
ima pastor za seboj veliko šte-
vilo faranov, ki trpe pod seda-
njimi razmerami tako, kakor de-
lavci. Mnogo je med njimi ta-
kih, ki stoje pred bankrotom,
ako se razmere v doglednem ča-
su ne bodo izboljšale.V teh krogih, med trgovci in
malimi podjetniki, se je z veliko
silno začela razširjati tehnokra-
cija. Ta nova gospodarska or-
ganizacija deluje z veliko žila-
vostjo in se širi sedaj z veliko
naglico. Vse seje, ki se vrše
skoro vsak večer po raznih delihmesta, so zelo dobro obiskane,
da so voditelji morali zadnje ča-
se najeti večje dvorane. Prav
lahko je mogoče, da bo baš ta
ideja prodrla nenasledoma z veliko
silno med ameriško ljudstvo, ki
laže izhoda iz te mizerije. Če
človek natančno proučava te-
meljne ideje in nauke tehnokra-
tov, pride do spoznanja, da je to
enostavno socializem, prikrojen
ameriškim razmeram in psiholo-
giji ameriškega ljudstva, obem-
nem pa do prepričanja, da nudi
socializem edini izhod iz seda-
njih neznosnih razmer ter edini
zdrav temelj, na katerem bo
zgrajena bodoča človeška druž-
ba.Socialistična stranka je lahko
zadovoljna z izidom primarnih
volitev. Število za strankine
kandidate oddanih glasov se je
zvišalo v takem obsegu, da je v
mnogih slučajih presenetil ta
uspeh celo najbolj pesimistične
voditelje.Seveda, članstvo ima pred se-
boj ogromno delo, če hoče doseči
še večje uspehe pri glavnih vo-
litvah in si zagotoviti tudi veli-
ke zmage. Naša kandidata, so-
druga Puncer in Sostarich, ima-
ta vse prilike za zmago, samo če
izvršimo v teh tednih vso agita-
cijsko delovanje smoteno in do-
sledno.

Fr. Novak, 16.

Obisk Clevelanda in drugo

Detroit, Mich. — Na deseti red-
ni zbor JSZ sva se pripeljala z
Jureatovo ladjo tudi podpisani
in soproga. Ladja je srečno pri-
lomastila v Cleveland, na po-
vratku si je pa v Toledu izpah-
nila nogo ter smo jo morali po-
slati v bolnišnico. Kot gostje iz
Detroita so se z zbora udeležili tu-
di Jakob Gorup s soprogo in
hčerko, Joe Zrimec s svojo dru-
žino, Mrs. Jurca, Martin Man-
ton s svojo družino in mlada
fanta T. Jurca in Paul Selianik.
Razprave na zboru so bile jako
podučne in zanimive in radi te-
ga nisem mogel obiskati vseh
znancev. Take razprave bi člo-
vek lahko poslušal cele tedne.S soprogo sva bila na stano-
vanju pri prijazni dvojici Frank
in Rosie Hayny. On je bil dele-
gat društva št. 53 SNPJ in član
pripravljalnega odbora, v kate-
rem so bili poleg njega Jauch,
Barbič in Poljšak, in ves čas
precej zaposlen. Clevelandčanje
so postrežljivi ljudje. Kamor
prideš, ti postrežejo z jestvina-
mi, akopprav nisi lačen. Zlasti
Mrs. Hayny je bila pridna v tem
oziru.Obiskala sva Johna Homca in
njegovo družino, s katero se po-
znava še iz naselbine Yale,
Kans., ter mr. in Mrs. Tratnik,
ki sta bivala v Franklinu, Kans.
Vsem se zahvaljujemo za po-
strežbo in prijazen sprejem.Po zaključku zbora je naša
skupina na Jureatovi jahti žele-
la obiskati komika Eppicha, to-
da Mrs. Kušan nam je poveda-
la, da ga ni doma. Nahajal se
je na proslavi 40-letnice HBZ.V teku zborovanja sem se se-
znanil s sod. Jauchom, katerega
prej nisem poznal. On je mir-
nega značaja, inteligenčen in
marljiv delavec na političnem
polju. Iznenaden sem bil, ko mi
je na vprašanje odgovoril, da je
brat dr. F. Kerna, katerega po-
znam iz Calumeta, Mich., že nad
25 let.Pohvalo zasluži mala skupina
clevelandskih sodrugov, ki je
aranzirala izvrsten program in
veliko drugega dela v zvezi z
zborom JSZ. S soprogo se za-
hvaljujemo tudi Haynyjevemu
sosedu A. Božiču, ki nas je s
svojo liziko vozil iz stanovanja
v dvorano in obratno.Omeniti moram, da se je zbo-
ra udeležil kot gost Frank Ku-
hovsky, naš stari petec in dile-
tant zbor Svobode. Zadnji čas
je opustil sodelovanje pri pev-
skemu zboru, toda vzroka ne
vem. Menda ne zaradi starosti?
Kot dobrega tenorista ga bo
zbor Svoboda pogrešal zlasti pri
izvajanju operet in iger.Dne 21. oktobra bosta pevka
zbora Svoboda in Slavce pono-
vilo opereto "Ciganska nevesta"
v Češki dvorani na Tilman ave.,
en blok od Michigan ave. Ta
krasna opereta bo ponovno izva-
jana v isti dvorani ko prvič na
željo občinstva, ki jo je slislalo
dne 6. maja in jo hoče spet sli-
šati. S tem bo dana prilika ti-
stim, ki je zadnjič niso slišali.
To opereto je izvajal tudi pevski
zbor Jadran v Clevelandu, kate-
remu jo je proti mali odškodnini
podaril John Berliag, naš pevo-
vodja in prevajalec iz nemščine.
Priredbe se je udeležilo več De-
troitčanov in Clevelandčanov, ki
nam obljubili, da pridejo v De-
troit, ko bomo opere ponovili.
Pisali so našemu pevovodji, da
pridejo v Detroit s posebnim bu-
som, ko se izvedeli, da jo bomo
ponovno postavili na oder.Pevska zbor Svoboda in Sla-
vec vabita rojake, da pridejo v
omenjeno dvorano 21. oktobra.
Napoleonite jo do zadnjega kotič-
ka, ker boste s tem vili pevcem
in pevkam, ki se že mesece tru-
dijo in žrtvujejo svoj čas, po-
guma in dali vzpodbudo, da bodo
še nadalje vztrajali pri učenju
lepih slovenskih pesmi in iger.
Tam boste našli razvedrilo, ki
ga v tem težkem času vsi zelo
potrebujemo, obenem pa boste
pokazali Clevelandčanom, da ce-
nite poštvalnost pevcev in
pevk na kulturnem polju. Vstop-
nica za to krasno opereto stane
v predprodaji samo 40 centov,
pri vratih pa 50. Zadnjič je pri-
šlo opereto poslušat več ljudi
hrvaške in češke narodnosti in
so se zelo pohvalno izrazili o njej
ter priporočali, naj jo ponovimo.
Leo Junko.

Še nekaj o konvenciji SDZ

Cleveland, O. — Glede kon-
vencije SDZ, ki je bila zadnji
teden zaključena v Girardu, O.,
naj omenim, da je bil sprejet
sklep, da se SDZ priključi ozlo-
roma pošlje svojega opazovalca
na zborovanje Jugoslovanske
bratske federacije, ki se bo vrši-
lo v oktobru v Clevelandu. Čas-
na straža, ki je bila prej pri
SDZ, se lahko obnovi in deluje
kakor prej, a ne na stroške or-
ganizacije.Mladinska liga ostane, toda
cenzura odpade. V zvezi s tem
je bilo sklenjeno, da gl. predse-
dnik in gl. tajnik pregledata go-
tovo dopise, ako vidita, da tvo-
rijo nevarnost sodnijske tožbe.
Doselej je šla vsaka kritika proti
gl. odboru v koš, izjema so bili
le zadnji meseci pred konvencijo.
SDZ ostane še nadalje člani-
ca Jugoslovanske sekcije za brez-
poselnostno zavarovanje in sta-
rostno pokojnino.Želim podati svoje mnenje in
mnenje drugih razsodnih članov
o konvenciji. Do volitev je šlo še
precej gladko in vladala je vse-
stranska dobra volja, toda ko so
na dnevni red prišle volitve, je
nastopila mašina, ki je izvolila
skoro vse svoje kandidate. Prav-
nič se ni gledalo na zmogost
kandidata, če je bil na strani
mašine. Takozvana uporniška
struja je imela na svoji strani
42 delegatov, mašina pa okrog
62. Uporniška struja je imela
v svojih kandidatih sposobne
osebe (Durn, Trebec in Polack),
a so bili kljub temu poraženi.
Od blagajnika naprej ni ta stru-
ja postavljala kandidatov in ve-
činoma se je tudi vzdržala gla-
sovanja. Na listke je napisala
ničilo in takih glasovnic je bilo
vsakikrat od 10 do 16. To je iz-
zvalo vrišče, norčevanje in smeh.
Jaz in drugi lahko rečemo,
da so bile volitve gl. odbornikov
velik fiasko. Vprašanje je, ali
bo organizacija napredovala pod
sedanjim gl. odborom. V gl. od-
boru so hoteli imeti klimavec, ne
pa naprednih ljudi.Slučajno smo tudi izvedeli o
mišmašu pri sprejemanju oseb,
ki niso bile upravičene do zava-
rovanja v bolniškem razredu, ki
ga je vršil vrhovni zdravnik SDZ
brez vednosti gl. odbora. On ima
za svoje mašinske prijatelje e-
no mero, za druge pa drugo in
ta zadeva je rezultirala tudi v
preklecu.Končno šelim objaviti nekaj
poprakov v zvezi z mojimi po-
ročili. Prvi gl. podpredsed-
imel \$50 letne plače, ne \$25
gl. podpredsednik (podpr-
nica) pa \$25 na leto. Po-
tajnik, ki bo obenem gl. za-
kar in stalno uposlen v gl.
du, bo imel \$100 na mes-
ec, \$160. K temu se doda še
\$75, ki jo je prejemal po
gl. zapisnikar letno. Letni
ča pomožnega tajnika bo
\$1,275.Za vzdrževanje lastnega
la (mesečnik) bosta šla du-
ta od asesmenta v kon-
sklad in vključila se bo
(okrog \$1100), ki se je po
za sedanje glasilo.

Anton Jančič

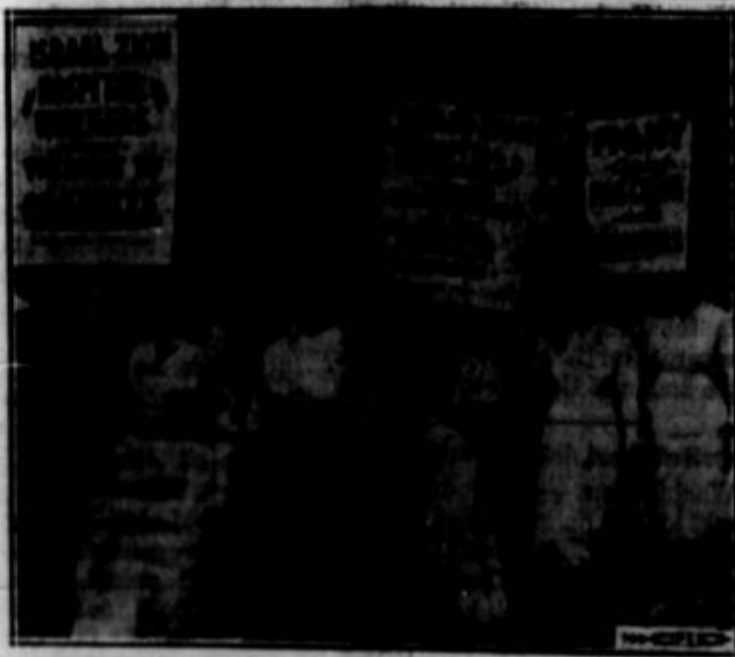
Prireditve ženskega kluba

Indianapolis, Ind. —
klub narodnega doma-
ples in kartno partijo v d-
prostorih dne 29. septem-
7. zvečer. Ujudo vabi
činasto, da nas poseti na
reditvi. Naš klub dela v p-
rodnemu domu in želimo
imeti tudi Slovenci svoj
rodni dom v Indianapolisu.
Imamo sedaj, ne odгова-
našnjim razmeram.To bo že četrta naša
v dobi 18-mesečnega ob-
kluba. Doselej so bile na-
reditve dobro obiskane,
smo hvaležni posetnikom,
vam priporočamo tudi za-
S tem nam dajete pogu-
z veseljem delamo za
dom, ker vidimo, da nas
podpirate. Delajmo skupi-
rist narodnemu domu, v
svojih močeh. Zrno do z-
gača, kamen do kamna
se glasi izrek. Priporo-
vam za obilno udeležbo
že vnaprej zahvaljujemo.
Stroj, predsednica; Dor-
niš, tajnica; Lojzka Val-
gajničarka.

Uspešna veselica

Elizabeth N. J. — Ne-
je že kdo poročal o vesel-
štvu Cvetoča roža št. 687
villu. Društvo vs ter pri-
ime, kajti na veselici je
zadovoljno in veselo. Čla-
društva so bili napram
društva št. 540 zelo pri-
postrežljivi. Zahvaliti
mo za pečeno jagjnetino
nam jo prinesli na mizo
lahko vsak dobil svoj ko-
plačno. Na raznju jo je p-
Bombač in nam potem z
stregel. Zabavali smo se
no na lepem prostoru s
njem, okrog katerega so
drevesa.Dolžnost me veže, da
hvalim Mrs. Francetič
nemu soprogu, pri kateri
jaz, moj mož in Tony
prenočili. Bili smo po-
kakor pri najboljši mato-
simo štirje Belokranjci,
nas je menda v državi N-
sey.Naslednji dan smo se
li pri br. Bombaču, kjer
na harmoniko Joseph
čič, sin tajnika društva
Njega moram pohvaliti,
vori lepo slovenščino in
vse lepe komade, dasi je
ta in pohajal ameriške
staršem, ki tako vzgaja-
otroke, da se ne sramu-
venske govorice, kadar
torej. Miklavčič je lah-
sen, ker razume dva jez-
Poročev

O stavki v Little Falls

Little Falls, N. Y. — Tri
tekstilne tovarne —
Knitting Co., Little Falls
facturing Co. in Silk M-
vseh treh je uposlenih ok-
soč delavcev, ki pa niso
stavko, ko je bila oklica-
več naslednji teden, ko so
v Little Falls piketi iz-
ne Utica, N. Y. Ti so po-
stavili obrat v vseh treh
nah, pozneje pa je bil s-
novljen. Gilbert Co. ga je
rila le deloma, Manufac-
pa s polno paro. Zadnji
so ponovno prišli piketi
ce, ki so na lep način aj-
na delavce, naj ne hodijo
varno, a pomagalo ni nič
tem je žalostno, ker je
delo veliko Slovencev, čepr-
je nekaj tudi zavednih, ki
rijo z drugimi stavkarji
ji kos kruha.Zadnje sredo je prišlo
ke pred tovarno Little
Manufacturing Co. Okro-
piketo, ki so prišli iz
Falls iz drugih krajev.
namreč postavilo pred v-
(Dalje na 2. strani.)Bolničarke zastavkale v židovski bolnišnici Israel Zion Hos-
pital v New Yorku, ko sta bili odslovljeni dve bolničarki.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

SMRTNA NESREČA V PLANINAH

Marijan Benedik iz ... se je ubil na Jalovcu

Ljubljana, 10. sept. 1934. ... so planine zahtevale ... smrtne žrtve. Toliko ... kakor letos, že dolgo ni ... naših planinah. To pot je ... življenje v planinah ... Preden bi odšel v ... v Dubrovnik, je ... letni abiturient Mari- ... iz Strazisa pri Kra- ... planine, a je pri ... življenje.

9. t. m. je odšel z ... abiturientom Zelj- ... in gđeno. Zden- ... v Tamar, kjer so ... zjutraj ob pol- ... na vrh Jalovca. Ko ... vrha, je Benedi- ... nevarnem mestu ... ter je začel z veliko ... po snežišču. Pri- ... ob skale ter negiben ob- ... Kriznar je opazil, ... kolojariju neki ... jih je poklical, in ob- ... nesreči, nakar je eden ... pomoč v Planico, dru- ... Celestina Arihova ... pa je zavarovala Až- ... vrvo. Toda nenado- ... tema dvema spodra- ... prilezani na vrvi sta dr- ... enako kakor poprej ... Kriznar je zgrabil za ... tem omilil padec. Obe ... sta prileteli na Benedi- ... trojlo, ki je preprečilo su- ... skale, sicer bi gotovo tu- ... turisti našli smrt.

... je v dolini zbrala re- ... ekspedicijska, ki je spra- ... do zadnjega snežišča, ... pustili čez noč, in že ... danes so ga prenesli v ... mlađega turista ... pri Kranju.

Smrt v svoji hiši
... Gorah pri Braslov- ... v svoji bajti 80- ... Cizejeva, občinska ... je že dalj časa bolna ... stregla sestra Terezija ... pri Preboldu. Ker ... bajta majhna, je sestra ... k sosedovim. V pe- ... n. ponoči pa je sosedo- ... krik iz Cizejeve ko- ... Terezija je hitela ter ... v bajti gori. Ko je ... vrata, je bušil va- ... dim in plameni. Ogenj ... v notranjosti bajte ta- ... bil, da dostop ni bil mo- ... okno so opazili, da ... negibna ob postelji ... v sobi vse v ognju. Pri- ... na pomoč okoliški ga ... so obvarovali sosedna ... pred ognjem, ki se je ... razširil, pogasili so ogenj ... ter brž pohiteli po star- ... je bila že mrtva in vsa ... Starki je najbrže pad- ... sveča iz rok na poste- ... je tako nastal požar.

POŽAR V OKOLICI KRANJA

... pri Kranju je na- ... 8. t. m. zvečer ob ... požar v gospodarskem ... posestnika Kozine Ma- ... Ogenj je izbruhnil hkrati ... strahen stavbe in to ... je bil ogenj podtak- ... nekaj minutah je bila ... kakor goreča bak- ... bilo misliti na to, da bi ... pogasiti. Nedaleč v ... stalo gospodarsko po- ... Kozjekove. Ogenj ... Kozjekovega po- ... znetil tudi to poslo- ... do tal uničil. Skoda

... bil tako velik, da so ... v Kranju, da gori naj- ... vasi. Po vseh bližnjih ... v Kranju so bili plat ... gasilci z vseh strani so ... nadaljnje širjenje po-

OBČINSKI ZBOR "SVOBODE"

... t. m. se je vršil v Ljub- ... redni občni zbor Delav- ... zveze Svoboda. De- ... so zastopali 36 podruž- ... ima Svoboda po vsej ... Od zadnjega občnega ... je število podružnic ... 7, snuje pa se še ne- ... podružnic. Po odobri- ... dela in debati ... smernicah, je bil za no- ... izvoljen pro-

ma. Potne liste jim lahko izroči ... po 11. septembru, ko bo ljubljanski velesejem zaključen. Tako je bil na ukaz avstrijske vlade preprečen nastop zljake skupine na festivalu in v prireditvi je nastala precejšnja vrzel. Ni to prvič, da avstrijska vlada preprečuje podobne izlete Ziljanov v Ljubljano, že pri njih koncertni turneji je bilo tako. In zmerom prepovedo odpotovanje šele zadnji dan, da je potem vsaka pritožba ali posredovanje zaman, ker je prepozno. Ljubljanski podžupan profesor Jarc je kot predsednik festivalskega odbora posredoval pri avstrijskem konzulatu v Ljubljani ter pojasnil, da gre le za kulturno prireditev, toda odgovorili so mu, da mora o tem odločiti vlada. Preden pa odloči vlada, bo prepozno. Pač pa so avstrijski orožniki hodili v Zili od vasi do vasi ter opozarjali Slovence, da se ne smejo do 11. septembra nikamor od doma ganiti. — Tako torej postopajo avstrijske oblasti na Koroškem, to so tiste oblasti in avstrijska vlada, ki je še nedavno klerikalni "Koroški Slovenec", ki izhaja na Dunaju, pisal o njej, da je pravična in bodo koroški Slovenci vedno tako lojalni do te krščanske vlade kakor so bili ob hitlerjevskem puču, ki se ga Slovenci niso udeleževali oziroma so se ga udeleževali kvečjemu v nasprotnih vrstah. Treba pripomniti tudi, da smo v Ljubljani drugače gostoljubni kakor pa tam onstran, saj smo še nedavno dovolili, da je imel sedanji vladni komisar za Koroško Scheichlbauer javno predavanje v dvorani ljubljanske Delavske zbornice. Vračajo nam seveda drugače.

Utopljenec v Bistrici. — Na Velikem prođu v Kamniku so perice zagledale, da je naplavila Bistrica moško truplo na nasprotni breg. Obvestile so o tem orožnike, nekateri pa so brž preplavali Bistrico, da bi dognali, kdo je utopljenec. Izkazalo se je, da gre za 53 letnega Šimna Korena, mesarskega pomočnika pri mesarju Podgorniku v Kamniku. Prejšnji dan je pijan koloval po mestu, pa je najbrže po nerodnosti padel v Bistrico in se ni mogel več rešiti.

Prve dni septembra se je vršil v Ljubljani jesenski velesejem, ki je zelo dobro uspel. Prve dni in zadnji dan je sicer deževalo, drugi dnevi pa so bili zelo lepi in topli ter je privabil velesejem od blizu in daleč mnogo ljudi. Kakor vsako leto, so priredili tudi letos za časa velesejma še nekaj drugih prireditev, da pride v Ljubljano čim več ljudi. Za letos so organizirali festival slovenskih narodnih plesov. Z vseh krajev so povabili skupine v narodnih nošah, da bi izvajale svoje domače narodne plesne. Odziv je bil lep. Prišli so Čehi in Slovaki, prišli so Bolgari, prišle so skupine iz raznih krajev Jugoslavije: iz Gjevjelije na jugoslovansko-grški meji, z dalmatinskih otokov, s Hrvaškega, skupine Istranov itd. Na velikem novem telovadišču v Tivoliju so izvajali svoje plesne tri večere. Šele v treh dolgih večerih so se zvrstile vse skupine, ki so imele s sabo seveda tudi svojo narodno godbo, na katero plešejo. Te prireditve so privabile v Ljubljano mnogo ljudi, zlasti še v soboto in nedeljo 8. in 9. septembra, ker je bil v soboto praznik. Poleg tega je Zveza kmečkih fantov in deklet imela nekakšen svoj praznik v nedeljo 10. t. m. in tudi to je privabilo v Ljubljano mnogo ljudi, da je bilo mesto nenavadno živo. Vladi, ki so vozili v Ljubljano, so bili dolgi in natrpani, po ljubljanskih ulicah so se ljudje kar gnetli, poln je bil velesejem in polni so bili razni trgi, kjer so posamezne plesne skupine izvajale svoje plesne sebi v zabavo, občinstvu v pouk. Kajti res je, da je revija vseh različnih narodnih slovenskih plesov pokazala, kako različni so ti plesi glede na kraje in svojstvenost teh krajev. Zaradi tega festivala in drugih prireditev je velesejem dobro uspel.

Žiljani ne smejo v Ljubljano. — Na festival slovenskih narodnih plesov so bili povabljeni seveda tudi Žiljani in Ziljanke, ki naj bi plesali stari koroški slovenski ples "Rej pod lipo". Žiljani in Ziljanke so z veseljem sprejeli povabilo ter se pridno vadili posebno v petju, ki naj bi spremljalo ples. Zaposlili so za potne liste in so jih v Beljaku nekateri tudi dobili. Le nekaj pevcev je ostalo brez potnih listov. Ko so se ti zglasili 1. septembra na okrajnem glavarstvu v Beljaku, da bi dvignili potne liste, jim je glavar sicer potne liste pokazal, ni jim jih pa izročil, češ, da je dobil od vlade telefonično sporočilo, da Žiljani in Ziljanke ne smejo odpotovati na prireditev ljubljanskega velesej-

Požar pri Ljubljani. — V Dravljah pri Ljubljani stoji velika tovarna Stora, kjer izdelujejo zastore, pregrinjala itd. V tej tovarni je prišlo pred nekaj dnevi do požara, ki je povzročil podjetju nad 100 tisoč Din škodo. Vnel se je kup tkanin, požar se je naglo širil in dasi so prihiteli gasilci z vseh strani in kmalu zatrli požar, je vendar del obrata poškodovan, uničen en stroj in tovarna je morala prekiniti delo za nekaj dni.

Nova opereta. — V ljubljanski operi so za velesejem uprizorili premijero moravske opere "Sveti Anton", vseh zaljubljenih patron", ki jo je obiskalo polno ljudi ter je predstava zelo uspešna. Režirala je delo gospa Vera Danilo-Balatkova, nekdanja članica naše drame in opere, zdaj delujoča v Brnu na Moravskem, kjer je njen mož dirigent opere. V početnicah se je mudila pri nas ter zrežirala to opereto — kakor poudarja kritika — zelo dobro in efektno. Gledališče je veselo pozdravljalo izvajalce.

Pojasnitev umora na Sušaku? — Pred meseci smo poročali, da sta dve Slovenki, Julijana in Jožefina Montel iz Kočevja, umorili na Sušaku svojega gospodarja, trgovca Udino. Obe sta bili aretirani in pred nekaj dnevi se je pričela pred suhaškimi sodiščem razprava proti obema obtoženkam. Mlajša obtoženka je stara šele 21 let, je v osmem mesecu nosečnosti ter je kljub temu zahtevala javno razpravo. Obe se zagovarjata s tem, da ju je trgovec spolno zlorabljal, ubila pa sta ga, ko je trgovec dejansko napadel mlajšo sestro, ker ni hotela odpraviti plodu. Ker bo sodišče zaslišalo še nekaj prič, je bila razprava preložena ter se bo nadaljevala po porodu mlajše obtoženke.

Agitirajte za Prosveto!

V zadnjem času so napravili v državi Louisiani zanimive poskuse, da bi spravili tudi v obliko številke že davno znano dejstvo o vlogi čebel pri oploditvi detelje. Na treh parcelah, ki so jih na vse strani zaprli z mrežami, so posejali deteljo. Mreža prve parcele je bila zelo gosta, 23 lukenj na kvadratni centimeter, druga je dopuščala manjšim žuželkam, da so lahko prišle do detelje, čebelar pa ne, tretja mreža je imela široke luknje kakor pri kurnikih. Na prvi parceli so dosegli celih 5 semen, na drugi 6599, na tretji pa 56.365, to je pravi: Šele na zemljišča, kjer se je lahko udeleževala čebela, je bila oploditev deteljnih cvetov izdatna.

Tekstilna stavka: Masa stavkarjev zaprla tovarne v Gastoniji, N. C.

GLASOVI IZ NASELDIN

(Nadaljevanje s 2. strani.)
varne, da preprečijo delavcem vstop. Policija in 15 posebnih deputijev jih je nato napadlo in razpršilo z močnimi curki vode, ki je bruhala iz brizgalnih cevi. Stavkarji so odgovorili z metanjem kamenja proti policajem, a ranjen ni bil nihče.

Piketi so se potem pričeli ponovno zbirati v bližnjem Centralnem parku in prišlo je tudi več radovednežev. Postajali so nestrpni, ko so opazili, da je nekaj delavcev šlo v tovarno pod policijsko protekcijo. Joseph Robillard, vodja piketov, se je nahajal v skupini in dajal razne nasvete, nakar so piketi ponovno odkorakali proti tovarni. Kmalu nato so se tri delavke približale tovarni in stavkarji so jih obkolili. Policijski načelnik Long je pozval stavkarje, naj se umaknejo, a slednji ga niso hoteli ubogati. Takoj nato je padla bomba solzavka, dvignil se je oblak dima in stavkarji so se pričeli umikati na varno. Ustavili so se na oglu Ann in Mill st., kjer je bilo velike opeke in kamenja, s katerim so pričeli obmetavati policijo in deputije. Nekdo je vrpel kamen v šipo bližnjega poslopja in jo razbil in policija ga je takoj prišla. Policija in deputiji so imeli kmalu situacijo pod kontrolo. Na glave so si posadili jeklene čelade in se postavili okrog tovarne. Izgledalo je kakor v vojni, ko so oboroženi deputiji in policaji korakali sem in tja pred tovarno in nudili stavkocizom, ki so pričeli prihajati v večjih skupinah, protekcijo. Nato so se vršili razgovori med voditelji piketov, šerifom in upraviteljem tovarne. Slednji je trdil, da njegovo podjetje ne more biti vključeno v razglasi stavlki, nakar se je Robillard odločil, da brzojavno vpraša F. Gorman, voditelja stavke tekstilnih delavcev, o zadevi. Slednji so izjavili, da bodo poslali pikete domov, če bo Gorman izjavil, da lokalna tovarna ni prizadeta v stavki.

Poročevalce.

ZUŽELKE IN RASTLINE

Danes ve vsak učenček, kakšno vlogo imajo žuželke pri oploditvi rastlin. Brandenburški botanik Christian Konrad Sprengel je l. 1793 v neki svoji knjigi kot prvi opisal to vlogo. Sprengel pa je umrl l. 1816, ne da bi učakal priznanja svojemu odkritju. Šele 47 let pozneje je Charles Darwin botanik Brown opozoril na Sprenglovo delo in Darwin je z lastnimi opazovanji pomagal pozabljenemu odkritju do zmage.

V zadnjem času so napravili v državi Louisiani zanimive poskuse, da bi spravili tudi v obliko številke že davno znano dejstvo o vlogi čebel pri oploditvi detelje. Na treh parcelah, ki so jih na vse strani zaprli z mrežami, so posejali deteljo. Mreža prve parcele je bila zelo gosta, 23 lukenj na kvadratni centimeter, druga je dopuščala manjšim žuželkam, da so lahko prišle do detelje, čebelar pa ne, tretja mreža je imela široke luknje kakor pri kurnikih. Na prvi parceli so dosegli celih 5 semen, na drugi 6599, na tretji pa 56.365, to je pravi: Šele na zemljišča, kjer se je lahko udeleževala čebela, je bila oploditev deteljnih cvetov izdatna.

Razvoj naroda in socialni položaj

S plehko nacionalne agitacije ni mogoče preprečiti odmiranja narodov, pač pa s socialno preskrbo

Propagator mnogih porodov in množitve narodov Mussolini je napisal v angleškem listu "Sunday Express" članek, v katerem prorokuje propad belega plemena — če se ne bo množilo. Za zgled navaja Francijo, o kateri pravi, da konec tega stoletja ne bo imela niti toliko prebivalcev kakor jih ima Španija danes, če bo pomnoževanje naroda tako nazadovalo, kakor je v zadnjih osemnajstih letih. Mussolini pravi dalje, da ne bo mogel biti državni proračun nikdar aktiven, ker ne bo ljudi, ki bi plačevali davke, in tudi vojske Francija ne bo imela za obrambo, ker se bo zmanjšalo število njenega prebivalstva.

Članka nismo čitali v celoti, marveč samo nekaj misli v odločkih. Zato ne moremo prav verovati, da je gornjo misel napisal Mussolini brez komentiranja, oziroma ne da bi to nazivale podkrepi s socialnega stališča. Če je to gola trditev Mussolinijeva, potem ne bi bilo treba konstatirati drugega, kakor da je teza preprosta demagogija, s katero krošnjarijo po svetu tudi drugi modrijani.

Večkrat smo že povedali, da je človeški rod na svetu zato, da živi in se množi. To je naravno. Smešna je pa trditev, da bodo države zaradi tega prejemale davke in imele zadostno vojsko, če bo narod čim številnejši, dokler ne bo družba skrbela tudi za to, da ta narod živi v socialnih razmerah, v katerih se lahko razvija in ostane zdrav. Današnja kapitalistična družba pa ne misli na to. Izkoriščanje in eksploatacija se vrši v hujši in hujši meri. Polovica človeštva še danes ne živi v takih socialnih razmerah, da bi se lahko razvijalo in množilo in če se množi, pomrje prav velik del v zgodnejši mladosti zaradi slabih socialnih razmer in bolezni, ki jih to razmerje povzroča epidemično med narodi. Tudi davkov nezaposleni in siromaki ne bodo plačevali. S čim, kako? Tudi milijoni nezaposlenih stradajo leta in leta z rodbinami in umirajo.

Propadanje narodov torej ni absolutno odvisno od nazadovanja porodov, marveč v večji meri od socialnih razmer. Slabe socialne razmere so vzrok, da se ljudje boje velikega rodbinskega naraščanja. In ta je direktno vzrok bojazni pred naraščanjem, v kolikor ne prihaja v poštev pri bogatih in celibaterjih komediteta.

Razplojanje narodov torej ne more povečati davčne moči in ne pomnožiti vojske, ker ob današnjih socialnih razmerah sukcesivno umira še več zaroda kakor ga, recimo, prepreči — sabotaža. Kdor hoče, da se bodo narodi razvijali, mora poskrbeti tudi za to, da bodo mogli živeti. Je-sti in piti morajo, kulturno morajo živeti. Brez tega predpogoja, ki zahteva izpremembo socialnih razmer, so pa zgoraj navedene teze "duceja" le prazna in lahkomišljena — demagogija.

Najboljši jez proti odmiranju narodov je socializacija družbe, dotlej pa socialna preskrba s delom, zavarovanjem za bolezni,

nezgodo, nezaposlenost, starost, onemoglost in smrt.

Vsi drugi medikamenti proti "beli kugi" so prazne besede.

—D. P.

Labor Board zavrgel kompanijsko unijo

Podjetnikova igra je bila preveč kosmata in je odbor odredil tovarniške volitve

Washington. — (FP) — So narodni delavski odbor je sposoben razhuditi se nad preveč robotim "organiziranjem" kompanijske unije. To je pokazal v slučaju Ames Baldwin Wyoming kompanije v Parkersburgu, W. Va., ki izdeluje lopate in drugo orodje. Razhudil se je nad družbo, ker je svoje delavce prisilila v kompanijsko unijo na preveč robot način, "kar je kršitev vsakega pojma o svobodi izbire ali akcije". Valed tega je odredil tovarniške volitve.

Ko so se delavci pri omenjeni družbi pričeli organizirati v unijo Ameriške delavske federacije, jih je družba pozvala na shod, kjer je njen predsednik izlil golido gnojnice na uniozem in urgiral, oziroma odredil ustanovitev kompanijske unije. Njegovi pomočniki so jim razdelili glasovnice z vprašanjem, če žele biti reprezentirani v "notranji" uniji.

Glasovnice so bile potem primerjane s plačilnim imenikom. Izid glasovanja ni bil nikdar objavljen, družba je le sporočila, da se je 30% delavcev izreklo za "notranjo" unijo. Drugi dan so dobili vsi delavci kopijo tiskanih pravil, katerih prej niso nikdar videli, niti niso bili pozneje vprašani, kaj mislijo o njih.

Na volitev zastopnikov kompanijske unije so bili prisiljeni vsi delavci. Ker so se v enem oddelku branili, je družba večkrat ustavila stroje in jih na ta način prisilila k "volitvam".

Revolta proti kompanijski uniji se je končno izcimila v stavki, na kar je stvar prišla pred delavski odbor, ki je odredil tovarniške volitve pod vodstvom svojega zastopnika.

URA, KI JO NAVIJA TOPILOTA

Neki berlinski urar je razstavil uro, ki se sama navija oziroma, ki jo navijajo temperaturne razlike.

Ta moderni perpetuum mobile temelji na cevi, ki je zapognjena v obliki črke U in ki vsebuje malenkost živega srebra. Živo srebro se v toploti dviga in v hladu niža, to dejstvo pa je urar umno izkoristil s tem, da je cev zvezal s posebno občutljivo tehtnico. Kadar se živo srebro stisne, se ena stran tehtnice zniža, kadar se dviga, pade tehtnica na drugi strani. S tem doseže nihalno gibanje cevi, ki se z zobčastim kolesom prenese na koleske ure. Zadostuje temperaturna razlika 1 stopinje, da se ura na ta način navija za nadaljnjih 120 ur.

Takane minimalne razlike nastopajo vsako uro, zato se novi perpetuum mobile praktično nikoli ne ustavi. Teoretično in praktično za zadostuje seveda že to, da se osi koles izrabijo ali se jim olje posuši in konec je "večno" obratujočega stroja.

Gradnja podzemne železnice v Moskvi.

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

— Kaj hočete, je ponovil bled od jeze, ki ga je spet popadla, in si prizadeval, pogumno sprejeti svoj polom.

Bil je nemiren, a vendar se dovolj trezen da ga ni potegnila ta razkačenost za sabo. Bil je kot vodja užaljen, ko je videl, da se mu truma izvija izpod oblasti in da je beseda preko mej treznega izvrševanja ljudske volje, kakor si jo je on zamislil. (Dalje prihodnjič.)

Tehnika, pravita projektanta, je danes tako napredovala, da bi

izdaja svoje publikacije posebno list Prosvetitelj, potreben agitator za društev in članstva, gando svojih idej. ne za propagando pornih organizacij. Organizacija ima običajno glasilo. Torej agitatorji in naznanila drugih organizacij in njih se ne pošiljajo listi.

Tam se dobe nam željo tudi vna ustmena po.

Mesto Driava
Nov narodnik Star narodnik

(Nadaljevanje in konec.)

5) Gospodarska kriza je nastopila v dobi splošne socialne krize. Svetovna vojna je pustila za sabo armado brezposelnih in ves svet pretresajo že od vojne močni razredni boji. Osvobodilni boji v kolonijah pa ogražajo imperialistično nadvlado veselejši

Gospodarska kriza pa je poleg tega silovito razvnela tudi politična nasprotstva v današnji družbi, tako v posameznih državah kakor tudi med državami.

Tako je nastalo fašistično gibanje. Rodilo se je iz malomeščanskih množic, ki jih je monopolistični finančni kapital pogнал v bedo. To so predvsem majhni trgovci, obrtniki in mali podjetniki, intelektualci, nameščenci in del kmečkega ljudstva. Stremiljenja teh plasti so naravnana v glavnem v to, da bi se zmanjšala oblast finančnega kapitala, preprečilo uničevanje majhnih gospodarskih sil, ki ga povzročajo trusti in karteli, da bi se vrnil časi svobodne konkurence in z njimi ugodne razmere, v katerih je malomeščanstvo še pred nedavnim živelo. Vse te želje pa so zaman. Moderna industrijska tehnika skratka ne dopušta drugačne oblike produkcije kako veleobrat. Ti sloji nečejo kake revolucije, radi bi le nekoliko reformirali sistem, da bi tudi oni imeli svoje mesto pri dobičkarstvu. Tako je finančni kapital lahko izrabil to množico za boj proti delavstvu, ki je od krize najbolj prizadeto. Tako se je rodil fašizem, ki pa je predvsem orodje finančnega kapitala. Nemški "meščan", ki je stopil v Hitlerjeve vrste iz prepričanja, da se bori proti Kruppju, Thyssenu in Siemensu, se v resnici bori na strani teh magnatov proti nemškemu delavstvu in proti nemškemu malemu človeku.